

Slik måles luftkvalitet i dag: Hvordan og hvorfor

Kjersti Tørnkvist

Avdelingsdirektør Måle- og instrumentteknologi

31.Januar 2017, Seminar om mikrosensorteknologi for luftkvalitet

Kriterier for god kvalitet på luftkvalitetsdata

- Usikkerhet og repeterbarhet
- Grad av datafangst
- Målestedet representativitet
- Sammenlignbarhet med andre målesteder
  - kalibreres periodisk mot felles gass-standarder

Målenettverket i Norge

Måling av luftkvalitet foregår i 21 norske byer fordelt på 50 stasjoner

Sone	Antall målesteder					
	NO ₂	PM10	SO ₂	Benzen	CO	PM2,5
Oslo Oslo, Bærum, Drammen, Lillestrøm	14	15	1	2	1	12
Bergen	4	4		1		4
Trondheim	4	4		1		4
Region 1 "Østlandet" Lillehammer, Kristiansand, Lillesand, Grenland, Fredrikstad, Sarpsborg, Hamar, Gjøvik, Moss, Elverum	15	15	3	4		11
Region 2 "Vestlandet" Stavanger	2	2				2
Region 3 "Midt-Norge" Ålesund, Mo i Rana, Narvik	1	4		1		1
Region 4 "Nord-Norge" Tromsø	1	2				1
NILU	41	46	4	9	1	35

[LUFTKVALITETEN NÅ](#)[VARSLER LUFTKVALITET](#)[OVERSKRIDELSER](#)

Luftforurensning nå

Bergen	Lite
Drammen	Moderat
Fredrikstad	Høy
Grenland	Moderat
Hammerfest	Lite
Lillehammer	Moderat
Lillestrøm	Høy
Moss	Høy
Oslo	Høy
Stavanger	Moderat
Tromsø	Lite
Ålesund	Lite

Bærum	Høy
Elverum	Høy
Gjøvik	Moderat
Hamar	Moderat
Kristiansand	Lite
Lillesand	Moderat
Mo i Rana	Lite
Narvik	Lite
Sarpsborg	Høy
Sør-Varanger	Lite
Trondheim	Lite

Det er også overvåkning av luftforurensning utenfor byene.
For å se alle målestasjonene i Norge gå til [Luftforurensning på kart](#)

Forurensningsnivå

Forurensningsnivåene er vist ved hjelp av fargekoder.

Lær mer om hva de ulike fargene betyr og hvilke betydning forurensningsnivået har for din helse [her](#)

Luftforurensning

- Svært høy
- Høy
- Moderat
- Lite
- Ingen data

Les mer om helserisiko og helseråd [her](#)

Rammeverk

- CAFE-direktivet (2008/50/EC)
  - Juridiske grenseverdier
  - Datakvalitetsmål
  - Krav til sporbarhet
  - Definerer hva som er referansemåleprinsipp
  - Krav til bruk av referansemetode eller ekvivalente metoder
  - Krav til etablering av QA/QC-regime (rutinemessige kontroller, kalibreringer, vedlikehold og datavalidering)
- Forurensingsforskriften
  - Norsk implementering som stiller de samme kravene

Datakvalitetsmål satt i EUs direktiver

	Kontinuerlige målinger		Indikative målinger ¹	
	Usikkerhet	Minimums datafangst	Usikkerhet	Minimums datafangst
SO ₂ , NO ₂ , NO _x , CO	15 %	90 %	25 %	90 %
PM10, Bly	25 %	90 %	50 %	90 %
Benzen	25 %	90 %	30 %	90 %
Ozone	15 %	90 % (sommer) 75 % (vinter)	30 %	90 %

¹ Lavere tidsdekningsgrad enn kontinuerlige målinger

Kvalitetssystem for luftforurensningsdata i Norge

Et enhetlig og felles kvalitetssystem skal

- Sikre at data har kjent usikkerhet og repeterbarhet
- Sikre at data fra forskjellige målestasjoner og byer kan sammenlignes
- Sikre pålitelige data for planlagt bruk
- Sikre tillit hos myndigheter og publikum

Sporbarhet og kalibreringer

Nasjonale referansestandarder

Arbeidsstandarder

Monitor

Internasjonale
sammenlignings-
kampanjer

Datavalidering og rapportering

Målenett-
operatør

- Daglig, ukentlig og månedlig kvalitetskontroll
- Godkjenne data månedsvis
- Begrunne eventuelle overskridelser

NRL

- Månedlig og kvartalsvis kvalitetskontroll med rapport til Miljødirektoratet
- Endelig årlig kvalitetskontroll

Miljø-
direktoratet

- Rapportering av data til EEA
- Rapporterer overskridelser til EU

Oppsummering

- Omfattende system sikrer gode måledata
- Direktivmålinger krever omfattende system også for indikative målinger
- Kan mikrosensorer brukes til f.eks. indikative målinger i direktivsammenheng?

Takk for oppmerksomheten!

